

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ผลของการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิต ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ต ที่มีอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิต ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึง เพื่อสร้าง และ ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ของการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิต ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (mixed method design) ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุหลังจากนั้นจึงใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อศึกษารายละเอียดของข้อค้นพบจากระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและยืนยันผลว่าวิถีการดำเนินชีวิต ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้เป็นผลมาจากการเปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ต

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ 8 จังหวัด คือ ชลบุรี จันทบุรี นครนายก สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ตราด และสมุทรปราการ ที่มีมหาวิทยาลัยตั้งอยู่และเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาและเป็นผู้ที่เปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ต รวมจำนวนทั้งสิ้น 842 คน จาก 7 มหาวิทยาลัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรแฝงภายใน 3 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ทักษะ วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 15 ตัวแปร ได้แก่ การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม ตัวแปรตามเป็นตัวแปรแฝงภายใน 1 ตัวแปร คือ วิถีการดำเนินชีวิต มีตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร ได้แก่ ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคม

ด้านบันเทิง ด้านบ้านและครอบครัว ด้านกีฬากิจกรรมกลางแจ้งและสุขภาพ และด้านการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พฤติกรรมการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ต แบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านความรู้มีค่าความเชื่อมั่น (reliability) เท่ากับ 0.82 ด้านทัศนคติมีค่าความเชื่อมั่น (reliability) เท่ากับ 0.66 และด้านทักษะมีค่าความเชื่อมั่น (reliability) เท่ากับ 0.90 แบบสอบถามเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตมีค่าความเชื่อมั่น (reliability) เท่ากับ 0.91 โดยมีค่าความเชื่อมั่น (reliability) ทั้งหมด เท่ากับ 0.93

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้รวมทั้งวิถีการดำเนินชีวิตการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ต ได้แก่ ความถี่ ระยะเวลา ปริมาณ ช่วงเวลา และประสบการณ์ในการเปิดรับ ความรู้ที่ได้จากการเปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ต ทัศนคติต่อข่าวที่ได้จากการเปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ต ทักษะที่ได้จากการเปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้จะนำเสนอข้อมูล โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่ประกอบคำอธิบาย นอกจากนี้ยังใช้สถิติหาค่าความเบ้ (Skewness--SK) และค่าความโด่ง (Kurtosis--KU) เพื่อวิเคราะห์การกระจายของข้อมูล และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของวิถีการดำเนินชีวิต โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ทำให้ได้เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis--CFA) เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงแต่ละด้าน และวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประเมินค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีความควรจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood--ML) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรแฝง จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ วิถีการดำเนินชีวิต ความรู้ ทัศนคติ และทักษะ

สรุปผล

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้สรุปได้ดังนี้

ข้อสรุปทั่วไป

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.50 มีอายุระหว่าง 25-29 ปี ร้อยละ 31.90 ส่วนใหญ่เรียนหลักสูตรในกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ร้อยละ 61.30 และเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ร้อยละ 75.00 กำลังศึกษารายวิชา ร้อยละ 66.30 ส่วนใหญ่เป็นนิสิตที่เรียนภาคพิเศษ ร้อยละ 85.70 ประกอบอาชีพข้าราชการ ร้อยละ 34.30

2. พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในปัจจุบันอยู่ในระดับใช้เป็นประจำ ร้อยละ 69.20 มีวัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตในช่วง 1 ปี เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า ร้อยละ 58.50 ส่วนใหญ่มีรูปแบบการให้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ตที่ใช้เป็นประจำ คือ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail)/อีเมล (e-mail) มากที่สุด ร้อยละ 69.80 มีการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตเป็นประจำทุกวัน ร้อยละ 60.40 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ต 1-2 ชั่วโมง ร้อยละ 42.20 มีวัตถุประสงค์การค้นหาคำข่าวทางอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา/ความรู้ ร้อยละ 86.10 ส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์มากที่สุด ร้อยละ 89.10 ส่วนใหญ่เปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ออนไลน์ เช่น ไทยรัฐ ผู้จัดการ New York Time มากที่สุด ร้อยละ 89.10 ส่วนใหญ่เปิดรับข่าว ทางอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์เกี่ยวกับข่าวสังคม (ข่าวอาชญากรรม ข่าวกีฬา ข่าวศิลปวัฒนธรรมและข่าวบันเทิง) มากที่สุด ร้อยละ 80.00

3. ความรู้ที่ได้รับจากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ต พบว่า ผู้ใช้บริการมีความรู้จากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากมี 2 ด้าน โดยเรียงลำดับความรู้ที่ได้รับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ขณะที่ผู้ใช้บริการมีความรู้ที่ได้รับจาก

การเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตในระดับปานกลาง รวม 3 ด้าน เรียงลำดับความรู้ที่ได้รับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสิ่งแวดล้อม รองลงมา ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและด้านการเมือง

4. ทักษะที่ได้รับจากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ต พบว่า ผู้ใช้บริการมีทักษะจากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากมี 3 ด้าน โดยเรียงลำดับทักษะที่เกิดขึ้นจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านสิ่งแวดล้อม รองลงมา ได้แก่ ด้านสังคม และด้านการศึกษา ตามลำดับ ขณะที่ผู้ใช้บริการมีทักษะที่เกิดขึ้นจากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตในระดับปานกลางรวม 2 ด้าน โดยเรียงลำดับทักษะที่ได้รับจากมากไปหาน้อยได้ คือ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ

5. ทักษะที่ได้รับจากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ต พบว่า ผู้ใช้บริการมีทักษะจากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากมี 4 ด้าน โดยเรียงลำดับทักษะที่เกิดขึ้นจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการศึกษา รองลงมา ได้แก่ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ ขณะที่ผู้ใช้บริการมีทักษะที่เกิดขึ้นที่เกิดขึ้นจากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการเมือง

6. วิธีการดำเนินชีวิตที่ได้รับจากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ต พบว่า ผู้ใช้บริการมีวิธีการดำเนินชีวิตที่ได้รับผลจากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ต ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากมีเพียง 1 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษาขณะที่ผู้ใช้บริการมีวิธีการดำเนินชีวิตที่ได้รับผลจากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตในระดับปานกลาง รวม 5 ด้าน โดยเรียงลำดับวิธีการดำเนินชีวิตที่ได้รับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านสังคม รองลงมา ได้แก่ ด้านบันเทิง ด้านวัฒนธรรม ด้านบ้านและครอบครัวและด้านกีฬา กิจกรรมกลางแจ้งและสุขภาพตามลำดับ

ข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อวิธีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เกิดจากการเปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ต พบว่า ทักษะมีอิทธิพลมากที่สุด โดยมีอิทธิพลทางบวก เท่ากับ 0.608 รองลงมา คือ ความรู้ โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.210 และทัศนคติ โดยมีอิทธิพลทางบวก เท่ากับ 0.202 ซึ่งความรู้ และทัศนคติดีมีขนาดอิทธิพลใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ตแล้วเกิดทักษะจะส่งผลกระทบต่อวิธีการดำเนินชีวิตมากขึ้น นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ตแล้วเกิดความรู้จะส่งผลกระทบต่อวิธีการดำเนินชีวิตในลำดับรองลงมาและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ตแล้วเกิดทัศนคติทางบวกจะส่งผลกระทบต่อวิธีการดำเนินชีวิตมากขึ้นในลำดับต่อมา

ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ตัวแปรวิธีการดำเนินชีวิตมีค่าเท่ากับ 0.615 แสดงว่า ตัวแปรในแบบจำลองสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรวิธีการดำเนินชีวิตได้ร้อยละ 61.50

ตัวแปรทักษะสามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ด้านต่าง ๆ เรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ คือ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการเมือง

สำหรับตัวแปรความรู้สามารถวัดได้จาก ตัวแปรสังเกตได้ด้านต่าง ๆ เรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ คือ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และมีสามด้านที่เท่ากัน คือ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมือง

ส่วนตัวแปรทัศนคติสามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ด้านต่าง ๆ เรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านการศึกษา และด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ทางด้านตัวแปรวิธีการดำเนินชีวิตสามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ด้านต่าง ๆ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ คือ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านบ้านและครอบครัว ด้านกีฬาและกิจกรรมกลางแจ้ง ด้านการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษา และด้านบันเทิง

2. ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นกับข้อมูลเชิง ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรแฝง 4 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ทักษะ โดยแต่ละตัวแปรประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร คือ การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และตัวแปร วิธีการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร คือ ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคม ด้านบันเทิง ด้านบ้าน และครอบครัว ด้านกีฬา กิจกรรมกลางแจ้งและสุขภาพ และด้านการเรียนรู้ในระดับ บัณฑิตศึกษาซึ่งผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแบบจำลองความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นของวิธีการดำเนินชีวิตของนักศึกษา บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออก พบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งค่าสถิติทุกค่าที่เกี่ยวข้องสามารถยืนยันผลการวิเคราะห์ข้อมูลว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เมื่อพิจารณาแบบแผนของวิธีการดำเนินชีวิต พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีแบบแผนของวิธีการดำเนินชีวิต ที่มุ่งเน้นด้านสังคมมากที่สุด ส่วนปัจจัยด้านความรู้ ที่ส่งผลต่อวิธีการดำเนินชีวิต พบว่า เกิดจากความรู้ด้านสังคมมากที่สุด ปัจจัยด้านทัศนคติ ที่ส่งผลต่อวิธีการดำเนินชีวิต พบว่า เกิดจากทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุดและปัจจัย ด้านทักษะที่ส่งผลต่อวิธีการดำเนินชีวิต พบว่า เกิดจากทักษะด้านสังคมมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นของการเปิดรับข่าวจาก อินเทอร์เน็ตที่มีต่อวิธีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย ในภูมิภาคตะวันออก พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแบบจำลองความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นของผลของการเปิดรับข่าว จากอินเทอร์เน็ตที่มีต่อวิธีการดำเนินชีวิต ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออก มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเกณฑ์ดี เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลการวิจัย ระบุว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อวิธีการดำเนินชีวิตที่เกิดจากการเปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ต พบว่า ทักษะมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมา คือ ความรู้และทัศนคติซึ่งมีอิทธิพลใกล้เคียงกัน

ตามลำดับ ทั้งนี้ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตเพื่อนำข้อมูล ข่าวไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ อาทิ การใช้ชีวิตประจำวัน การทำงาน และการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา ข่าวนับว่าเป็นทรัพยากรของสังคมที่มีคุณค่าในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมให้คนในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง สื่ออินเทอร์เน็ตเข้าถึงผู้รับสารจำนวนมากในปัจจุบัน จึงมีส่วนสำคัญยิ่งในการเปลี่ยนแปลงแนวคิด ทัศนคติและพฤติกรรมของคนในสังคม ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลจากการวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรทักษะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ทักษะที่เกิดจากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ต มีอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออกเฉียง ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ (Klapper, 1960, p. 164) ที่กล่าวว่า สื่อมวลชนมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (behavioral change) เกิดจากบุคคลเปิดรับ สื่อมวลชนและสะสมความรู้ไว้เป็นเวลานาน แต่จะมีผลต่อพฤติกรรมเพียงใดขึ้นอยู่กับ ตัวแปรของอายุ ประเภทของสื่อแต่ละชนิดด้วยผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้รับสาร มีทฤษฎีที่อธิบายเรื่องนี้อยู่ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการให้แบบอย่าง (modeling) และทฤษฎี การให้ความหมาย (meaning) ซึ่งทั้งสองทฤษฎีต่างก็ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของสื่อมวลชน ว่าเป็น “ครู” ของเด็กและผู้ใหญ่ด้วยการให้เนื้อหาที่สะสมกันเป็นเวลานานจนสามารถ เปลี่ยนพฤติกรรมได้ กล่าวคือ ทฤษฎีแบบอย่างถือว่าพฤติกรรมที่ตัวละครแสดงออกมา สามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้ดูได้ บางสถานการณ์ผู้ดูจะลอกเลียนแบบจนถือเป็นพฤติกรรม ของตนเอง เช่น ผลต่อความก้าวร้าวรุนแรงและอาชญากรรม (violence, aggressive and crime)

ในประเด็นดังกล่าวมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับข่าวและผลกระทบ ของสื่อมวลชนที่มีต่อทักษะหรือพฤติกรรมสนับสนุน คือ งานของ ชาริณี สุวรรณภานิต (2542) จากการศึกษา พบว่า สื่อมวลชนอาจเป็นต้นเหตุของการแทรกแซงการปฏิบัติการกิจ ในชีวิตของผู้ชม เช่น การใช้เวลาในการดูทีวี อ่านหนังสือพิมพ์หรือการเล่นอินเทอร์เน็ต เพิ่มขึ้นและลด จำนวนเวลาที่เราใช้กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ ในชีวิต

ประจำวัน นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบชีวิตครอบครัว (family life pattern) อีกทั้งสื่อมวลชนยังมีส่วนทำให้วัฒนธรรมที่แสดงถึงรสนิยมที่ดึกดำบรรพ์เป็นวัฒนธรรมของมวลชน (mass culture) ได้ สื่อมวลชนจึงเป็นสถาบันหนึ่งที่ทำหน้าที่กระบวนการจัดเกลาทางสังคม (socialization process) ซึ่งเป็นกระบวนการอบรมบ่มนิสัย จัดเกลาหรือการฝึกฝนให้สมาชิกของสังคมได้เรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎเกณฑ์ ตลอดจนวัฒนธรรมของสังคมเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

ผลการศึกษสามารถอภิปรายด้วยแนวคิดจากทฤษฎีซึ่งมีแนวคิดหลักกล่าวถึงการครอบงำทางชนชั้น Gramsci (อ้างถึงใน สุภาวศ์ จันทวานิช, 2551, หน้า 187) โดยคนกลุ่มที่มีอำนาจในสังคมพยายามขัดเขี่ยความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ให้กับผู้อื่น ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยใช้วิธีการอันแยบยลกว่าการครอบงำโดยใช้กำลังอำนาจ (power) ซึ่งเป็นวิธีการที่ได้ผลดี ทำให้คนในสังคมเชื่อถือหรือมีทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มคนที่มีอำนาจ จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า อินเทอร์เน็ตถูกใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเกลาอบรมบ่มเพาะให้คนในสังคมมีแนวคิด ความเชื่อและกระทำตามทิศทางที่ผู้ส่งสารต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้อินเทอร์เน็ตของหน่วยงานรัฐที่ใช้อำนาจเจตนาที่จะกำหนดทิศทางการรับรู้ให้กับบุคคลอื่นเพื่อผลประโยชน์ของผู้ที่มีความได้เปรียบทางสังคม เพื่อให้คนส่วนใหญ่มีความคิดและพฤติกรรมตามที่ต้องการ

ในประเด็นทักษะที่ได้จากการเปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ได้รับทักษะจากสื่ออินเทอร์เน็ตในการใช้เป็นช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ อาทิ การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อขอคำปรึกษาหารือจากผู้อื่น โดยการส่งเมลล์ไปให้ช่วยพิจารณาหรือใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการเรียกร้องขอความช่วยเหลือให้แก่ไขปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาได้ โดยผู้ร่วมสนทนากลุ่มบางคนเคยนำข้อมูลเกี่ยวกับข่าวเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ที่ได้มาจากการอ่านเว็บข่าวออนไลน์มาใช้ปฏิบัติได้ในการประกอบอาชีพ ทั้งยังเคยติดต่อขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับปัญหาของตนเองและคนอื่น นอกจากนี้สื่ออินเทอร์เน็ตยังสามารถให้ความรู้ทางการเมืองแก่บุคคลทั่วไปได้ สามารถใช้ข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ตมาประกอบการวิเคราะห์การเมืองได้ นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับข่าวต่าง ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

ผลการศึกษสามารถอธิบายด้วยแนวคิดการเปิดรับข่าว (media exposure theory) ได้ซึ่งแนวคิดนี้ระบุว่าบุคคลจะไม่รับข่าวทุกอย่างที่ผ่านมาสู่ตนทั้งหมดแต่จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตนเองเท่านั้น โดยเลือกเปิดรับข่าวที่น่าสนใจ มีประโยชน์และเหมาะสมตามความนึกคิดของผู้รับสาร จะเป็นข่าวที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการสื่อสาร ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้รับสารแต่ละคนจะเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ต มีทั้งเปิดรับด้วยจุดประสงค์ที่เหมือนกันและแตกต่างกันไป จุดประสงค์ที่เหมือนกัน ได้แก่ การเปิดรับข่าวเพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าหาความรู้ประกอบการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งนิสิตแต่ละคนจะเปิดรับข่าวในเรื่องหรือประเด็นที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับว่าตนเองศึกษาศาสตร์ด้านใดก็มักจะเปิดรับข่าวจากสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาในด้านนั้นมากกว่านิสิตที่เรียนด้านอื่น

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ระบุว่าตนชอบดูข่าวการเมืองมาก จึงติดตามดูข้อมูลข่าวสารกระแสหลักเกี่ยวกับพรรคการเมืองทางโทรทัศน์อยู่เสมอแต่จะหาข้อมูลในเชิงลึกจากอินเทอร์เน็ตเพราะหลากหลายและไม่เสียค่าใช้จ่าย สอดรับกับความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะการจัดการและการท่องเที่ยว ซึ่งกล่าวว่า จากการติดตามข่าวทางหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารขอคำปรึกษาหรือเรียกร้องขอความช่วยเหลือให้แก่ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้รวดเร็ว ตัวอย่างเช่น ตนเองเคยมีปัญหาในเรื่องการไม่เข้าใจในบทเรียนหรือทำการบ้านไม่ได้ก็สามารถเข้าไปโพสต์ไว้เพื่อขอความช่วยเหลือปรากฏว่า มีผู้ตอบคำถามช่วยหาคำตอบให้ความช่วยเหลืออย่างมากมาย

เมื่อพิจารณาลักษณะเด่นของทักษะที่ส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิต พบว่า เกิดจากข่าวที่เกี่ยวกับทักษะด้านสังคมมากที่สุด อันได้แก่ ประเภทของข่าวอาชญากรรม ข่าวกีฬา ข่าวบันเทิง ข่าวการเมืองและข่าวเศรษฐกิจ ดังแนวคิดของ Klapper (1960, p. 164) ที่ระบุว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการควบคุมทางสังคม (social control) ซึ่งหมายถึงกระบวนการทางสังคมที่มุ่งหมายให้สมาชิกของสังคมยอมรับและปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ศีลธรรมและจารีตประเพณี

ในด้านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ผลการศึกษา พบว่า สื่อมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคมให้คนในสังคม เป็นการอบรมบ่มนิสัยให้สมาชิก

ของสังคมได้เรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎเกณฑ์ วัฒนธรรมของสังคมเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข สอดคล้องกับความเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา ที่กล่าวว่า ตนเองสนใจด้านข่าวการเมืองมาก เมื่อเกิดความขัดแย้งทางความคิดหรือความสับสนต่อปัญหาของบ้านเมืองก็จะเข้าไปหาความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองในอินเทอร์เน็ต ใช้ชีวิตประจำวันอยู่บนหน้าจอคอมพิวเตอร์ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนรู้ การทำงานการในชีวิตประจำวัน หรือการติดต่อสื่อสารแม้แต่การหาความบันเทิงเรียงรายต่าง ๆ ก็ใช้อินเทอร์เน็ตทั้งสิ้น จึงเห็นว่าอินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของตนเองสูงมาก ทักษะที่ได้จากการเปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ต คือ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ดังนั้น หากทักษะด้านสังคมที่เกิดจากการเปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีการพัฒนามากขึ้น ย่อมส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ในทางที่ดีเพิ่มขึ้นด้วย เพราะจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับความรู้ ทักษะคิด พฤติกรรมสรุปได้ว่า การที่จะทำให้บุคคลและสังคมเปลี่ยนแปลงนั้นต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ (learning) มนุษย์แต่ละคนจะมีการเรียนรู้ที่ต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงมีอิทธิพลต่อความรู้สึกรู้จักคิดตลอดจนวิธีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล

ผลการศึกษาดังกล่าวสามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ ซึ่งมีแนวคิดหลักระบุว่าคนในสังคมที่มีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและต่อเนื่อง การเรียนรู้ของแต่ละคนแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมของบุคคล การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมีอิทธิพลต่อความรู้สึกรู้จักคิดและต่อวิธีการดำรงชีวิตของบุคคล สามารถอธิบายได้ว่า แม้วานิสตรระดับบัณฑิตศึกษาจะศึกษาในศาสตร์ที่แตกต่างกันแต่ก็มีการแสดงออกถึงการเรียนรู้เหมือนกัน มีการเข้าถึงข้อมูลข่าวจากอินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่อง การแสวงหาข่าวจากอินเทอร์เน็ตย่อมแตกต่างกันไปตามเนื้อหาหรือศาสตร์ที่ตนเองศึกษา

จากการศึกษาการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Bloom (1956) จะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัยหรือความรู้ เจตพิสัยหรือทัศนคติและทักษะพิสัยหรือทักษะ โดยเรียกว่า กรอบแนวคิดแบบ KAP ซึ่งผลงานวิจัยส่วนใหญ่ พบว่า ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และต่อเนื่องกันอย่างใกล้ชิดซึ่งสามารถรวมตัวส่งเสริม

ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดลักษณะการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2549) ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดทางด้านนิเทศศาสตร์เรื่องผลกระทบของสื่อมวลชน (media effect) ซึ่งส่งผลทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม โดย พบว่า การเรียนรู้จะทำให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงได้ใน 3 ระดับ คือ ความรู้ (knowledge) ทักษะ (affective) ทักษะหรือพฤติกรรม (psychomotor) มีความสัมพันธ์กัน โดยการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ระดับของมนุษย์นั้นมีความยากง่ายตามลำดับ คือ ระดับความรู้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่ายที่สุด รองลงมา คือ ทักษะและการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำได้ยากที่สุดและในการเปลี่ยนแปลงแต่ละครั้งมนุษย์อาจจะเปลี่ยนแปลงเพียงระดับใดระดับหนึ่งหรืออาจจะทั้งหมด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้รับและผู้ส่งสาร

ผลการศึกษสามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดผลกระทบของเทคโนโลยีการสื่อสาร (concept of communication technology effect) ซึ่งกล่าวถึง ผลการสื่อสารมวลชน ในด้านการเรียนรู้ทางสังคมของบุคคล มีแนวคิดหลักกล่าวถึงสังคมมนุษย์ที่ต้องพึ่งพา สื่อมวลชน เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อใช้เป็นเครื่องทุ่นแรงในการกระจายข่าว หากความรู้ อินเทอร์เน็ตถือเป็นเครื่องมือในการขยายประสบการณ์ เป็นตัวแทนการขัดเกลาทางสังคม ทำให้คนในสังคมได้รับประโยชน์โดยเฉพาะในด้านการแสวงหาความรู้ แนวคิดจากแนวคิดนี้ระบุถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีทั้งในทางบวกและในทางลบแต่จากผลการศึกษาพบว่า มีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารอินเทอร์เน็ตในทางบวกเท่านั้น ไม่พบว่า มีการใช้เทคโนโลยีในด้านลบแต่อย่างใด

สอดคล้องกับแนวคิดของ Rogers and Shoemaker (1971) ที่พบว่า การแพร่พันธุ์กรรม เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม เพื่อให้เป็นสังคมที่ทันสมัย อันเนื่องมาจากการหยิบยืม นวัตกรรมจากผู้ส่งสาร เช่น รัฐบาลหรือสื่อมวลชน ไปสู่ผู้รับสาร เช่น ประชาชน หรือชาวบ้าน ด้วยการคำนึงถึงกระบวนการตัดสินใจในการยอมรับนวัตกรรมของชาวบ้าน เป็นสำคัญ รวมถึงปัจจัยการยอมรับที่แตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคลควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความสามารถในการปรับตัวของนวัตกรรมนั้น ๆ ให้เข้ากับการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมได้อย่างราบรื่น

กล่าวโดยสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ทักษะหรือพฤติกรรมที่เกิดจากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตมีอิทธิพล ต่อวิถีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกับ แนวคิดของ Klapper (1960, p. 164) ที่กล่าวว่าสื่อมวลชนมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของผู้รับสาร โดยมีทฤษฎี ที่ในการอธิบาย คือ ทฤษฎีการให้แบบอย่าง และทฤษฎีการให้ความหมาย แสดงให้เห็นว่า ข่าวจากอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่มีบทบาทต่อการควบคุมทางสังคม ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการ ที่สำคัญอย่างหนึ่งของสังคมประจักษ์ หรือการขัดเกลาทางสังคม (socialization)

การแพร่ข่าวสาร เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม เพื่อให้เป็นสังคมที่ทันสมัย อันเนื่องมาจากการหยิบยืมนวัตกรรมจากผู้ส่งสาร เช่น รัฐบาลหรือสื่อมวลชน ไปสู่ผู้รับสาร เช่น ประชาชน หรือชาวบ้าน ด้วยการดำเนินถึงกระบวนการตัดสินใจในการยอมรับ นวัตกรรมของชาวบ้านเป็นสำคัญ รวมถึงปัจจัยการยอมรับที่แตกต่างกันไปตามแต่ละ บุคคลควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความสามารถในการปรับตัว ของนวัตกรรมนั้น ๆ ให้เข้ากับการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมได้อย่างราบรื่น

ผลจากการวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรความรู้

เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิต พบว่า ตัวแปรการเปิดรับข่าว จากอินเทอร์เน็ตด้านความรู้มีอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Bloom (1956) ที่ค้นพบ ทฤษฎี Learning Domain or Taxonomy the Three Type of Learning มีเนื้อหา กล่าวว่า เมื่อบุคคลได้เรียนรู้ก็จะเปลี่ยนแปลงได้ 3 ระดับ คือ ด้านความรู้ (cognitive-knowledge domain) ด้านทัศนคติ (affective domain) และด้านทักษะ (psychomotor-skills domain) หรือ KAP อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Charles (1976) ที่กล่าวว่า สื่อมวลชน ให้ความรู้ทางอ้อมแก่ประชาชนผ่านสื่อต่าง ๆ โดยได้ถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคม และการเผยแพร่ค่านิยมในสังคม เพื่อดำรงรักษาเอกลักษณ์ของชาติ

ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ สมควร กวียะ (2549, หน้า 390) สื่อมวลชน เป็นสถาบันหนึ่งที่ทำหน้าที่กระบวนการขัดเกลาทางสังคม นอกจากจะให้ความรู้แล้ว ยังจัดความแตกต่างทางความรู้ อันเป็นผลจากการขาดโอกาสทางการศึกษา ความไม่เท่า

ศึกษากันทางการศึกษาและความแตกต่างกันของฐานะทางสังคม สอดรับกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับความรู้ที่ได้จากการเปิดรับข่าวหลายเรื่อง อาทิ ครรชิต มัลย์วงศ์ (2551) ที่พบว่า อินเทอร์เน็ตทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ได้อย่างกว้างขวางและเสรี เป็นการลดช่องว่างระหว่างชนชั้นและวัย เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551) ที่พบว่า ข่าวจากอินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลในด้านการศึกษาที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างและเข้าถึงความรู้ได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการแสดงบทบาทในการแลกเปลี่ยนความรู้ได้อย่างเสรี เป็นการเพิ่มโอกาสให้บุคคลสามารถค้นคว้าหาความรู้

อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาจากการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ที่พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ คือ เรียนหนังสือเพียงอย่างเดียว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าวัตถุประสงค์หลักในการเปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ต คือ เพื่อการศึกษาแต่ก็ยังมีรูปแบบอื่นในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต อาทิ e-mail และเครือข่ายสังคม เช่น Face book, Twitter, instant messaging, e-entertainment, e-learning ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสามารถสร้างกลุ่มการเรียนรู้ใหม่ในระดับบัณฑิตศึกษาได้ ส่วนเนื้อหาความรู้ของข่าวที่เปิดรับ คือ เนื้อหาข่าวที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ศึกษาและการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น ความรู้ทั่วไปและข่าวที่น่าสนใจในสื่อกระแสหลัก ซึ่งกำลังได้รับความสนใจ ข่าวเกี่ยวกับผลการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ข่าวเกี่ยวกับความแปลกใหม่ ข่าวการศึกษา แฟชั่น บันเทิง ท่องเที่ยว เป็นต้น

ส่วนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่ประกอบอาชีพแล้ว ซึ่งมีทั้งที่ประกอบอาชีพรับราชการและทำงานอยู่ในบริษัทเอกชน ผลการศึกษาพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันว่าจุดประสงค์หลักที่เปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ต คือ เพื่อนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การศึกษา และการใช้ชีวิตในสังคมของตนเอง เช่น ผู้ร่วมสนทนาที่เป็น ครู-อาจารย์ ก็จะนำความรู้ที่ได้จากการเปิดรับข่าวความรู้ด้านความก้าวหน้าทางการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน ทั้งยังมีการใช้อินเทอร์เน็ตในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ e-mail, instant messaging และเครือข่ายสังคม เช่น Twitter รวมถึง blog ส่วนเนื้อหาความรู้ของข่าวที่เปิดรับ คือ ความรู้ด้านการเมือง การศึกษา สิ่งแวดล้อม สาธารณสุข กีฬา สังคม บันเทิง การเกษตร

การที่ผลวิจัย พบว่า ตัวแปรการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตด้านความรู้มีอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออกนั้นอาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงของการเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา เนื่องจากวิถีการดำเนินชีวิตด้านการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษาต้องมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการค้นคว้าข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย ทำวิทยานิพนธ์และนำผลการวิจัยต่าง ๆ ที่เสนอในเว็บเพจมาใช้ในการเรียน รวมถึงมีการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและติดตามผลการวิจัยใหม่ ๆ ในสาขาวิชาที่ศึกษาเนื่องจากจำเป็นต้องมีการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางอินเทอร์เน็ตกล่าวโดยสรุปแล้ว การเปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ตส่งผลให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใช้ชีวิตกับกลุ่มเพื่อนใหม่ในลักษณะของการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน

เมื่อพิจารณาลักษณะเด่นของการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตด้านความรู้ที่ส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออกพบว่าเกิดจากความรู้ด้านสังคมมากที่สุด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงประเภทของข่าวทางอินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสังคม ได้แก่ ข่าวอาชญากรรม ข่าวกีฬา ข่าวศิลปวัฒนธรรม ข่าวบันเทิง ข่าวการเมืองและข่าวเศรษฐกิจ สอดคล้องกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับในเรื่องผลกระทบและอิทธิพลของสื่อมวลชน ซึ่งพบว่าสื่อมวลชนได้เพิ่มบทบาททั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพต่อวิถีชีวิตของคนและสังคม โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้น เกิดขึ้นได้ทั้งในระดับบุคคล องค์กร สถาบันทางสังคม วัฒนธรรม โดยอาจจะเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงอิทธิพลทั้งด้านบวกและด้านลบ สื่อมวลชนเปรียบเสมือนตัวกลางที่มีส่วนร่วมในการเอื้ออำนวยส่งผลกระทบต่อผู้รับสารมากกว่าจะเป็นสาเหตุของผลกระทบ อย่างไรก็ตาม จากวรรณกรรมในเรื่องดังกล่าว พบว่า สื่อมวลชนส่งผลกระทบต่อบุคคลได้หลากหลาย คือ ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม นอกจากนี้ยังมีผลต่อความก้าวร้าวรุนแรงรวมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรมและขัดเกลาทางสังคม อีกด้วย

งานวิจัยที่บททวนได้แสดงถึงบทบาทที่สำคัญและมีอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นสื่อใหม่ที่มีลักษณะดึงดูดใจจนทำให้ผู้รับข่าวเสพติดข่าวได้ อย่างไรก็ตาม

จากผลของการศึกษาดังกล่าว พบว่าสื่อมวลชนรวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางสำคัญที่ผู้รับสารเปิดรับเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านความรู้ ข่าวและความบันเทิง

นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเปิดรับข่าวจากเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ออนไลน์ เช่น ไทยรัฐออนไลน์ ผู้จัดการออนไลน์ ส่วนประเภทของเนื้อหาข่าว ที่เปิดรับผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีเกือบทุกประเภท ได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคม ข่าวอาชญากรรม ข่าวกีฬา ข่าววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ข่าวศิลปวัฒนธรรม ข่าวบันเทิง ข่าวการศึกษาและข่าวสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างเช่น นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะบริหารธุรกิจ ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว กล่าวว่าถ้าหากอยู่ที่บ้านก็จะติดตามข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองจากสื่อโทรทัศน์และจากอินเทอร์เน็ต โดยติดตามดูว่าเหตุการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันมีข่าวใดที่น่าติดตามบ้าง ที่ผ่านมาก็อ่านข่าวเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมืองเป็นหลัก

ด้านเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ กล่าวถึงการ ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในทิศทางเดียวกันว่า โดยทั่วไปจะอ่านข่าวจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับสาขาที่เรียนและอาชีพที่ทำอยู่เป็นประจำ ตนเองทำงานทางด้านสัตวบาลซึ่งจำเป็นต้องติดตามอ่านข่าวเกี่ยวกับวงการเกษตรกรรมเป็นประจำ อีกทั้งยังจำเป็นต้องเปิดรับข่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอีกด้วยเพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการทำงาน สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะการจัดการและการท่องเที่ยว ที่กล่าวว่าตนเองทำงานด้านบัญชีและเป็นคนชอบติดตามข่าวบ้านเมืองโดยจะอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ทุกวัน ข่าวที่ติดตามเป็นประจำคือ ข่าวบันเทิง ข่าวเศรษฐกิจ และข่าวตามกระแสสังคม ได้ใช้ประโยชน์จากข่าวอินเทอร์เน็ต ในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากสนใจประเด็นดังกล่าว อีกทั้งยังเป็นประเด็นที่ทั่วโลกให้ความสนใจ หากมีการณรงค์ให้สื่ออินเทอร์เน็ตเผยแพร่ข้อมูลข่าวความรู้ด้านสังคมในทางที่ดีและสร้างสรรค์มากขึ้น ข้อมูลดังกล่าวก็ย่อมส่งผลให้คนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อสังคมมากขึ้นด้วยซึ่งแสดงให้เห็นว่า “ข่าว” เป็นทรัพยากรสังคมที่มีค่าของคนทั่วไปในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อ ทักษะคิดและพฤติกรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

อีกทั้งสื่อมวลชนยังมีส่วนทำให้เกิดวัฒนธรรมของมวลชน (mass culture) เชื่อมโยงประสานสัมพันธ์ให้สังคมอยู่ร่วมกันได้

กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรด้านความรู้มีอิทธิพลต่อวิธีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออก ซึ่งสอดคล้องกับ Bloom (1956) ที่ค้นพบทฤษฎี Learning Domain or Taxonomy the Three Type of Learning โดยกล่าวว่า เมื่อบุคคลได้เรียนรู้ก็จะเปลี่ยนแปลงได้ 3 ระดับ คือ ด้านความรู้ (cognitive-knowledge domain) ด้านทัศนคติ (affective domain) และด้านทักษะ (psychomotor-skills domain) หรือ KAP

ทั้งยังสอดคล้องกับ Charles (1976) พบว่า สื่อมวลชนให้ความรู้โดยถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคม เผยแพร่ค่านิยมในสังคม รักษาเอกลักษณ์ของชาติ ตามแนวคิดของ สมควร กวียะ (2549, หน้า 390) ที่ว่าสื่อมวลชนเป็นสื่อการศึกษาที่สำคัญของสังคมแสดงให้เห็นว่าข่าว จากอินเทอร์เน็ตมีบทบาท ในการสืบสานวัฒนธรรมความรู้ (knowledge culture) ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของการวิจัยในครั้งนี้

ผลจากการวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรทัศนคติ

ด้านทัศนคติ พบว่า ตัวแปรการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตด้านทัศนคติเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อวิธีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออกซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2550) ที่กล่าวว่า สื่อมวลชนมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (attitude change) ซึ่งหมายถึง ความรู้สึก (affective) ของผู้รับสารที่เกิดขึ้นจากการประเมินค่า (evaluation) และคุณลักษณะต่าง ๆ (attribute) ของแหล่งสารตามระดับความเชื่อ (belife) ของแต่ละคนที่จะสะท้อนออกมาในลักษณะที่เป็นบวก ลบ หรือเป็นกลาง ซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์การเรียนรู้และสะท้อนออกมาเป็นสิ่งที่วัดได้

นอกจากนี้จากการที่อินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในวงการสื่อมวลชนไทยโดยแพร่หลายมาตั้งแต่ราวประมาณปี พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบันแสดงให้เห็นถึงบทบาทของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีบทบาทต่อการรับรู้ข่าวและความจริงทางการเมือง ซึ่งมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมในการสื่อสาร

และแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในประเด็นดังกล่าวมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับข่าว และผลกระทบของสื่อมวลชนที่มีต่อทัศนคติของผู้รับสาร ได้แก่

มลินี สมภพเจริญ (2547) พบว่า การติดตามข่าวการเมืองทางอินเทอร์เน็ตก่อให้เกิดความรู้สึกที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่อไปในระยะยาว การศึกษาของ โจนฉาย พูใจ (2550) พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อรายการคนค้นคนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรายการคนค้นคน การศึกษาของ ปาณิสรา วัฒนรัตน์ (2550) พบว่า ทัศนคติที่เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับการเปิดชมรายการโทรทัศน์ “ชีวิตที่พอเพียง” ในขณะเดียวกัน Shah (2007) พบว่า ความหวังใยต่อการเมือง ทำให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคข่าวการเมืองมากขึ้น

นอกจากนี้ ผลการศึกษาที่ได้จากการสนทนากลุ่มระบุว่าสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ดีและมีประโยชน์สามารถเปิดรับได้หลายช่องทางการสื่อสาร ทำให้ได้รับข้อมูลข่าวที่หลากหลายรวดเร็วและประหยัด ในการเปิดรับไม่มีข้อจำกัดในเรื่องมิติเวลา หมายความว่าหากต้องการเปิดรับในช่วงเวลาใดก็สามารถเข้าอินเทอร์เน็ตค้นหาได้ทันทีตามต้องการ ทำให้ได้รับรู้ความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกด้วย

จากการสนทนากลุ่มยังพบอีกว่าผู้รับสารเชื่อข่าวทางอินเทอร์เน็ตเพราะสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบข่าวได้ ข่าวทางอินเทอร์เน็ตเน้นการนำเสนอแบบผสมผสาน (multimedia) ทั้งเนื้อหาข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงประกอบ ภาพกราฟิก ซึ่งคุณลักษณะที่กล่าวมานี้ทำให้ผู้รับข่าวเพลิดเพลินกับการโต้ตอบไปมาระหว่างตนเองกับคู่สนทนา ทำให้ได้รับความรู้จากบุคคลอื่นทั้ง ๆ ที่ไม่รู้จักกัน

สำหรับทัศนคติต่อด้านเนื้อหาของข่าวที่ทำให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเชื่อมากที่สุดคือ ข่าวเกี่ยวกับการศึกษา เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและข่าวเกี่ยวกับผลการวิจัยในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งข่าวเกี่ยวกับด้านสังคมและการเมือง โดยเฉพาะในช่วงที่สังคมเกิดความขัดแย้งทางความคิดในทางการเมืองนั้นถือได้ว่าเป็นช่วงที่สื่ออินเทอร์เน็ตให้ความสำคัญมาก ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอเนื้อหาข่าวที่กระตุ้นให้คนในสังคมได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น อาทิ การมีส่วนร่วมในกระบวนการการเลือกตั้ง การชุมนุมประท้วง เป็นต้น ตัวอย่างเช่น นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบริหาร-

การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ เห็นว่าข่าวบนอินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคมาก ทั้งนี้เพราะข่าวบนอินเทอร์เน็ตมีข้อมูล ภูมิหลังมาสนับสนุนประกอบการรายงานข่าว ยิ่งถ้าแหล่งที่มาของข่าวมีความน่าเชื่อถือ จะทำให้ข่าวนั้นได้รับความเชื่อถือมากขึ้น (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 17 กรกฎาคม 2553) ที่กล่าวไว้ว่า เชื่อข่าวจากอินเทอร์เน็ตมากกว่าสื่อมวลชนอื่น ๆ เพราะเป็นสื่อที่น่าเสนอ ข้อเท็จจริงที่คนทั่วไปสามารถจับต้องและตรวจสอบได้ ตัวอย่างเช่น ข่าวตัวเลขผู้บาดเจ็บ ผู้ตายในเหตุการณ์ไม่สงบในกรุงเทพฯ ที่ผ่านมา ซึ่งสื่อมวลชนอื่นจะเสนอตัวเลขที่สืบสน แต่อินเทอร์เน็ตจะตรงกว่าและดีกว่า อีกทั้งยังนำเสนอรวดเร็วกว่า

ทั้งนี้สอดคล้องกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบัญชี คณะการจัดการ และการท่องเที่ยว ที่บอกถึงสัดส่วนของการเชื่อถือข่าวจากสื่อมวลชนว่าถ้าคิดเป็น ร้อยเปอร์เซ็นต์ตนเชื่อถือข่าวโทรทัศน์มากที่สุด คือ ร้อยละ 80 เพราะเห็นภาพ และได้ยินเสียง รองลงมา คือ เชื่อถือข่าวจากอินเทอร์เน็ตร้อยละ 70 เพราะสดใหม่ หลากหลายตรวจสอบได้แต่ทั้งนี้ ถ้าหากรู้ว่าข้อมูลข่าวที่ได้มาใครเป็นคนโพสต์หรือเข้ามา แสดงความคิดเห็นก็จะทำให้ดูน่าเชื่อถือมากกว่า ด้วยเหตุนี้จึงเชื่อหนังสือพิมพ์น้อยกว่า อินเทอร์เน็ต

เมื่อพิจารณาลักษณะเด่นของทัศนคติที่ส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออก พบว่า เกิดจากทัศนคติ ด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุดสอดคล้องกับการที่ประเทศไทยกำลังใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ในการพัฒนาประเทศโดยมีจุดมุ่งเน้นที่ยุทธศาสตร์การพัฒนา บนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ Somkuan Kaviya (1999) ที่กล่าวว่า การนำเสนอเนื้อหาสาระของสื่อมวลชนส่งผลต่อการพัฒนา ทั้งในระดับบุคคลระดับสังคมและระดับประเทศโดยการพัฒนาอันนี้จะประกอบไปด้วย การพัฒนาด้านต่าง ๆ คือ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา สิ่งแวดล้อม และการจัดการองค์กร

จากการสนทนากลุ่ม พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขานามยสังเวชศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ เป็นหนึ่งในผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ได้ระบุว่า เคยเข้าไปแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นสังเวชศาสตร์ในกระดานบอร์ดทางอินเทอร์เน็ตเนื่องจากตนเองสนใจและอยู่ในกระแสสังคมของโลก (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 17 กรกฎาคม 2553) ที่กล่าวไว้ว่า ผมสนใจข่าวสังเวชศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาภาวะร้อนที่เป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญในปัจจุบัน จากการติดตามข่าวออนไลน์ทำให้ผมสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสังเวชศาสตร์ต่าง ๆ จากเว็บข่าวออนไลน์มาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น วิธีการประหยัดน้ำมัน การใช้ถุงผ้าเพื่อลดภาวะโลกร้อน

ดังนั้น หากส่งเสริมให้มีการพัฒนาทัศนคติที่ต่อสังคมในด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น ก็ย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่ดีของคนในสังคมเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Hovland, Janis, and Kelley (1962, p. 65) ที่ว่า ผลของการสื่อสารต่อบุคคล ในด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติสามารถเป็นไปตามเจตนาของผู้ส่งสาร โดยผู้ส่งสารเป็นผู้ตั้งต้นในการส่งสิ่งเร้าไปกระตุ้นผู้รับสารให้มีพฤติกรรมตอบสนอง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติซึ่งเกิดขึ้นภายในตัวของผู้รับสาร เนื่องจากทัศนคติเป็นกลุ่มของความเชื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับวัตถุหรือสถานการณ์ซึ่งรวมตัวกันค่อนข้างถาวร มีผลโน้มน้าวให้บุคคลแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบในทางใดทางหนึ่ง การสื่อสารจึงถูกใช้ในฐานะของเครื่องมือ การชักจูงใจและโน้มน้าวใจ การสื่อสารมีผลกระทบต่อทัศนคติของคนอย่างมาก โดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร (source credibility) ที่มีผลกระทบอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

กล่าวโดยสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ทัศนคติก็เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2550) พบว่า สื่อมวลชนมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (attitude change) มลินี สมภพเจริญ (2547) พบว่า การติดตามข่าวการเมืองทางอินเทอร์เน็ตก่อให้เกิดความรู้สึกที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองสอดคล้องกับ ชาม เชื้อสถาปนศิริ (2553) และ Shah (2007) ที่พบว่า สื่อใหม่ เช่น Twister มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อของคน แสดงให้เห็นว่าถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แล้วต้องเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงทัศนคติก่อน ซึ่งข่าวจากอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้

ผลจากการวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรวิธีการดำเนินชีวิต

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า นอกจากตัวแปรต้นทั้งสามตัว คือ ตัวด้านความรู้ทัศนคติและตัวแปรด้านทักษะมีอิทธิพลต่อวิธีการดำเนินชีวิตดั้งที่ได้อภิปรายไปแล้วนั้น ยังมีตัวแปรตาม คือ วิธีการดำเนินชีวิตที่ได้รับอิทธิพลจากการเปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยพบว่า มีลักษณะเด่นในด้านสังคม คือ เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เน้นด้านสังคม (social orientation) ที่แสดงให้เห็นถึงกิจกรรม ความสนใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องรอบตัวที่เห็นว่าสำคัญ และควรค่าต่อการที่บุคคลจะเข้าไปร่วมทำเพื่อส่วนรวม เช่น เรื่องการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม เป็นต้น

ผลการศึกษานี้สามารถอธิบายด้วยแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินชีวิต ซึ่งมีแนวคิดหลักระบุว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันให้สอดคล้องกับความเป็นตัวตนของตนเอง โดยพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกในเป็นประจำในวันนั้น เรียกว่า “วิธีการดำเนินชีวิต” การที่บุคคลมีความคิดเกี่ยวกับตนเองแตกต่างกันย่อมส่งผลให้เกิดการแสดงออกที่แตกต่างกัน และทำให้มีวิธีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน การที่นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาเลือกศึกษาในศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีผลทำให้มีวิถีชีวิต สนใจเปิดรับข่าว มีความรู้ มีวัฒนธรรมความสนใจในเรื่องที่แตกต่างกัน นิสิตที่ศึกษาทางด้านสังคมจะให้ความสนใจเรื่องเกี่ยวกับสังคมเป็นพิเศษ นิสิตที่เรียนทางด้านสิ่งแวดล้อมจะให้ความสำคัญ มองปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมมากกว่านิสิตที่เรียนด้านอื่น ดังเช่น นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาอนามัยสิ่งแวดล้อม คณะสาธารณสุขศาสตร์ ที่ให้ความเห็นขณะเข้าร่วมการสนทนากลุ่มว่าตนเองศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ได้นำเอาสิ่งที่ศึกษามาใช้กับชีวิตประจำวันของตนเองอย่างมากทั้งเรื่องการประหยัด การใช้ถุงผ้าเพื่อลดภาวะโลกร้อน เป็นต้น (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 17 กรกฎาคม 2553) ที่กล่าวไว้ว่าผมสนใจข่าวสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาภาวะร้อนที่เป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญในปัจจุบัน จากการติดตามข่าวออนไลน์ทำให้ผมสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ จากเว็บข่าวออนไลน์มาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น วิธีการประหยัดน้ำมัน การใช้ถุงผ้าเพื่อลดภาวะโลกร้อน

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของสนับสนุนข้อค้นพบตามสมมติฐานข้างต้น คือ งานของ Hoffman and Novak (1996, pp. 50-53) จากการวิจัยพบว่า อินเทอร์เน็ต มีคุณลักษณะของการสื่อสารแบบ (Computer Mediated Communication--CMC) เมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงเจริญรุดหน้า วิถีชีวิตของคนในสังคมก็เปลี่ยนแปลงตาม คนจะเลือกใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีการสื่อสารที่ก้าวหน้า ด้วยเหตุนี้ทำให้คนเลือก จากเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตเพื่อนำประโยชน์จากเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้การวิจัยของ พรธาสีรี กุหลาบ (2550, หน้า 58) ยังพบว่า ปัจจุบัน ได้เกิดวัฒนธรรมในการบริโภคข่าวจากสื่อใหม่หรือสื่อดิจิทัล (digital) ซึ่งผู้บริโภค ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบวิถีการดำเนินชีวิต (lifestyle) ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับ สังคมอันเนื่องมาจากการได้รับข่าวจากอินเทอร์เน็ต แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาของข่าวจาก อินเทอร์เน็ตมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะและพฤติกรรม ของผู้รับสาร สอดรับกับการศึกษาวิจัยนำร่อง (pilot study) สุกัญญา นูรณ์เดชาชัย (2552) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ตของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งพบว่า ร้อยละ 80 ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เปิดรับข่าวทางอินเทอร์เน็ต และข่าวทางอินเทอร์เน็ตก็ส่งผลต่อวิถีการ ดำเนินชีวิตของนักศึกษา ในด้านการศึกษา ด้านการงาน และด้านการดำรงชีวิต

จากการระดมความคิดเห็นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มด้านวิถีการดำเนินชีวิตในสังคม พบว่า ผู้เข้าร่วมสนทนามีความคิดเห็นตรงกันว่าวิถีการดำเนินชีวิตด้านสังคมของผู้เข้าร่วม สนทนาที่เปลี่ยนไปภายหลังจากการเปิดรับข่าวอินเทอร์เน็ตแล้ว กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมสนทนา มีการพูดคุยแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจในสังคม เช่น การทำงานของรัฐบาลในประเด็นการแก้ไขความแตกแยกของคนในสังคมและติดตาม ปัญหาสังคมที่สำคัญ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาเด็กและสตรี อีกทั้งผู้เข้าร่วมสนทนายังได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น การรักษาสี นวลสิ่งแวดล้อม การบริจาคช่วยเหลือผู้ยากไร้ผ่านอินเทอร์เน็ต โดยมั่นใจว่าปัญหาทางสังคม เป็นเรื่อง que ทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนายัง ได้มีการทำกิจกรรมที่สำคัญทางการเมือง เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นในเว็บข่าวออนไลน์และสนใจที่จะติดตามความเป็นไปของบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความขัดแย้งทางความคิดด้านการเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมทางการเมือง ทั้งนี้ เนื่องจากเชื่อว่าการติดตามการทำงานของรัฐบาลและนักการเมืองอย่างใกล้ชิดเป็นสิ่ง ที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญ

อินเทอร์เน็ตจึงกลายเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิตและนำไปสู่ปัญหา และผลกระทบหลายด้านของวิถีการดำเนินชีวิตแบบเดิมของสังคมไทยให้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งล้วนมาจากการรับสื่อและอิทธิพลสื่อยังทำให้เกิดพฤติกรรมและการเลียนแบบ เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวสงคราม ภาพยนตร์หรือละครที่มีเนื้อหารุนแรง ส่งผลให้เด็ก และคนที่รับสื่อจินตนาการตามและเกิดการเลียนแบบจะพบเห็น ได้บ่อยครั้งจากการที่เด็ก หรือคนที่ก่ออาชญากรรมหลายคนโดยมักจะบอกว่าเลียนแบบมาจากภาพยนตร์ที่เปิดรับ แม้กระทั่งการแต่งกายตามแฟชั่นของวัยรุ่น รูปแบบการก่ออาชญากรรม การก่อม็อบ การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ในสังคมไทยขณะนี้ส่วนหนึ่งมาจากการเลียนแบบเนื้อหาจากสื่ออินเทอร์เน็ต

สอดคล้องกับตัวแบบการแลกเปลี่ยน (exchange model) ที่กล่าวว่ามนุษย์แต่ละคน มีความต้องการอะไรหลายอย่างในชีวิต แต่ตัวเองไม่สามารถจะสนองความต้องการ ได้ทั้งหมด จะต้องอาศัยผู้อื่นมาช่วยสนองความต้องการเหล่านั้นด้วยจึงจะครบ นอกจากนั้น มนุษย์แต่ละคนยังต้องการผลตอบแทนจากการแลกเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ระหว่างกันให้ มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้น เนื่องจากมนุษย์ต้องการสิ่งต่าง ๆ จากผู้อื่น จึงต้องเข้าสู่ สัมพันธ์หรือติดต่อกับผู้อื่นสิ่งที่นำมาแลกเปลี่ยนมีทั้งสิ่งของและความรู้ความคิด ข่าวสาร ข้อมูล และคำปรึกษา มนุษย์ทุกคนต้องการสิ่งของ มนุษย์ต้องติดต่อกับสัมพันธ์และดำรง ความสัมพันธ์เอาไว้ トラบเท่าที่ความสัมพันธ์ยังอำนวยประโยชน์มากที่สุด

การศึกษาวิถีการดำเนินชีวิตของผู้รับสาร นอกจากจะทำให้ทราบถึงแนวทาง ที่คนแต่ละคนเลือกใช้ในการดำเนินชีวิตแล้วยังเป็นภาพสะท้อนถึงสภาพการเมืองเศรษฐกิจ และสังคมที่มนุษย์สังกัดอยู่ด้วย วิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลจะได้รับอิทธิพลโดยตรง จากสภาพการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของบุคคลและการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเรา

อินเทอร์เน็ตในฐานะเป็นแหล่งรวมของข้อมูลข่าวที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน ได้เข้ามามีส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงบุคคลและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสังคมข่าว (information society) ที่อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตมากขึ้นเรื่อย ๆ

จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า สื่ออินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นสื่อมวลชนชนิดหนึ่งได้ทำหน้าที่เป็นสถาบันของสังคมในกระบวนการจัดกลาทางสังคม เป็นกระบวนการอบรม บ่มนิสัย และจัดกลาให้สมาชิกของสังคมได้เรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎเกณฑ์ วัฒนธรรมของสังคมเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างเหมาะสม ตัวอย่างเช่น การรณรงค์โครงการเมาไม่ขับ ที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบได้พยายามดำเนินการมานานหลายปี เมื่อสื่อมวลชนในหลายประเภทรวมทั้งอินเทอร์เน็ตได้นำเสนอให้เห็นถึงผลเสียของการเมาแล้วขับ ทำให้ประชาชนตื่นตัวในเรื่องนี้มากขึ้น อุบัติเหตุที่เกิดจากเมาแล้วขับก็ลดน้อยลง ช่วยให้สมาชิกในสังคมไม่ทำผิดกฎหมาย อีกทั้งผู้วิจัยยังพบว่าการนำเสนอข่าว โดยเฉพาะข่าวสืบสวน (investigative news) ทางการเมืองทำให้ประชาชนในสังคมเกิดการรับรู้ขึ้นและสร้างให้สังคมมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตรวจสอบ นักการเมืองหรือรัฐบาล รวมถึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม โดยรวมได้

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยแบ่งนำเสนอข้อเสนอแนะจากการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการนำเสนอข้อเสนอแนะที่สามารถนำเอาผลการวิจัยไปใช้ในการศึกษา และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำแนวคิดเรื่อง ผลการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตที่มีอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออก มาประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบในการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบของเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีต่อสังคมนั้นจะมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ

ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับองค์กรข่าวทางอินเทอร์เน็ต โดยขอนำเสนอข้อเสนอแนะทั้งเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักข่าว หนังสือพิมพ์ออนไลน์ เครือข่ายและสมาคม หรือองค์กรกลางควรดำเนินการดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อวิธีการดำเนินชีวิตมากที่สุด คือ ทักษะ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสถาบันสังคมหรือสถาบันสื่อมวลชนจึงควรที่จะใช้สื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวเพื่อการพัฒนาสังคมโดยเทคนิค และเนื้อหาควรเน้นการฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะซึ่งจะทำให้กระบวนการขัดเกลาทักษะสังคม มีผลสัมฤทธิ์สูง
2. ความรู้ที่ได้จากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตที่ส่งผลต่อวิธีการดำเนินชีวิตมากที่สุด คือ ด้านสังคม จึงควรพัฒนาเนื้อหาความรู้ดังกล่าวให้เป็นประโยชน์ต่อผู้รับสารอย่างแท้จริง อันได้แก่ ความรู้ในเนื้อหาข่าวที่เกี่ยวกับกิจกรรมของสังคมส่วนรวม การสร้างสำนึกสาธารณะ การพักผ่อนหย่อนใจ
3. ทักษะที่ได้จากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตที่ส่งผลต่อวิธีการดำเนินชีวิตมากที่สุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามกระแสของสังคมโลก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรนำเนื้อหาข่าวมาประกอบและผสมผสานในการรณรงค์เพื่อให้ได้รับความร่วมมือ และความตระหนักรู้จากคนในสังคมต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมให้คนในสังคมเกิดทัศนคติที่ดีและความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต
4. ทักษะที่ได้จากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตที่ส่งผลต่อวิธีการดำเนินชีวิตมากที่สุด คือ ด้านสังคม จึงควรส่งเสริมให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อในการเผยแพร่เนื้อหาข่าวด้านสังคมโดยสื่อสารเน้นการเสริมสร้างทักษะให้มากที่สุดเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบุคคลและสังคม การถ่ายทอดความรู้ต้องใช้วิธีการฝึกปฏิบัติ เพราะผลการวิจัยพบว่า การที่จะเกิดทักษะได้จะต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ (learning process) โดยการเปิดรับความรู้ที่มีต่อทัศนคติและส่งผลต่อพฤติกรรม
5. วิธีการดำเนินชีวิต ที่ได้จากการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตในด้านที่มากที่สุด คือ วิธีการดำเนินชีวิตด้านสังคม โดยระบุว่ามีการพูดคุยแสดงความคิดเห็นต่อประเด็น

ปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจของสังคม ทั้งในกระดานข่าวและชีวิตประจำวัน ดังนั้น องค์กรสื่ออินเทอร์เน็ตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรนำเอาประเด็นปัญหาสำคัญของสังคมเสนอในกระทุ้งของกระดานข่าวเพื่อใช้ในการสร้างกระแสและก่อให้เกิดสาธารณณคดีที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

6. จากการวิจัย พบว่า ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการค้นหาหาข้อมูลความรู้และข่าว อีกทั้งมีแนวโน้มที่จะอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์มากขึ้น จึงควรใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวและสารสนเทศต่าง ๆ เพิ่มขึ้นจากสื่อกระแสหลัก

7. จากการวิจัย พบว่า การเปิดรับข่าวออนไลน์ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของผู้รับสารนั้น สถาบันการศึกษาที่มีการสอนทางด้านสังคมศาสตร์ อาทิ นิเทศศาสตร์ สังคมวิทยา หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องควรกำหนดให้มีหลักสูตรหรือรายวิชาเกี่ยวกับการผลิตข่าวออนไลน์ โดยทำการสำรวจศึกษาความต้องการของผู้เรียน ความร่วมมือกับองค์กรวิชาชีพเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม

8. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้รับสารมีทัศนคติที่ดีต่อสื่ออินเทอร์เน็ตและเชื่อถือเนื้อหาข่าวทางอินเทอร์เน็ต ดังนั้น องค์กรข่าวทางอินเทอร์เน็ตควรจะมีการพัฒนารูปแบบและเนื้อหาของข่าวออนไลน์ให้มีคุณภาพ ควรนำเสนอข้อมูลให้ครบถ้วนรอบด้านเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

9. จากผลการวิจัยที่ พบว่า ข่าวทางอินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้น ฝ่ายวิชาการและวิชาชีพควรให้ความรู้ทั้งด้านการผลิตเนื้อหาและเทคโนโลยีการสื่อสารระบบอินเทอร์เน็ต รวมทั้งจริยธรรมให้แก่นักข่าวออนไลน์ สร้างเครือข่ายเป็นสมาคมหรือสมาคมเพื่อเป็นองค์กรกลางให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อการพัฒนาวิชาชีพและพัฒนาวิชาการ

10. จากผลการวิจัย พบว่า ข่าวจากอินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิตและมีผลกระทบหลายด้าน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านบวกและด้านลบเพื่อให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้มีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการนำเสนอเนื้อหาข่าวที่เกี่ยวข้องกับการขัดเกลาทางสังคม หรือสังคม-ประกิต เช่น การรณรงค์โครงการเมาไม่ขับ จงดล้าเข้าพรรษา เป็นต้น

11. จากผลการศึกษาอธิบายได้ว่า ปัจจุบัน ได้เกิดวัฒนธรรมในการบริโภคข่าวจากสื่อใหม่หรือสื่อดิจิทัล (digital) ผู้บริโภคได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบวิถีการดำเนินชีวิต (lifestyle) ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคมอันเนื่องมาจากการได้รับข่าวจากอินเทอร์เน็ต ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรพัฒนารูปแบบและเนื้อหาของข่าวให้บังเกิดผลในเชิงบวกต่อสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออกเฉียง ซึ่งผลอาจจะไม่ครอบคลุมความเป็นตัวแทนของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจเลือกกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อนำผลมาใช้ประโยชน์ในด้านที่เกี่ยวข้องต่อไป
2. อิทธิพลของการเปิดรับข่าวของบุคคลนั้น มีทั้งทางบวกและทางลบต้องอาศัยตัวบุคคลและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ด้านตัวผู้ส่งสาร สื่อ ผู้รับสาร และการควบคุมทางสังคม โดยรวม จึงควรมีการศึกษาวิจัยการเปิดรับข่าวจากกลุ่มบุคคลและองค์กรต่าง ๆ
3. ข่าวอินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อบุคคลและสังคม ดังนั้น จึงควรมีการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวกับบทบาทสื่อมวลชนที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
4. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักจริยธรรมขององค์กรข่าวทางอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์ออนไลน์ เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางการเมืองและปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กรข่าว โดยศึกษาว่าปัจจัยใดส่งผลกระทบต่จริยธรรมวิชาชีพมาก
5. ควรศึกษาถึงความสนใจของประชาชนในการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ต ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยเพื่อให้ทราบถึงความต้องการและทัศนคติที่มีต่อการอ่านข่าวจากอินเทอร์เน็ต อันจะเป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปปรับปรุงเนื้อหาของข่าวจากอินเทอร์เน็ตต่อไป

6. ควรศึกษาวิจัยถึงบทบาทขององค์กรข่าวทางอินเทอร์เน็ตที่มีต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ซึ่งผลที่ได้จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงองค์กรข่าวทางอินเทอร์เน็ตให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด